

Ryomgaard

Realskoles

Elevforening

Aarsskrift 1945

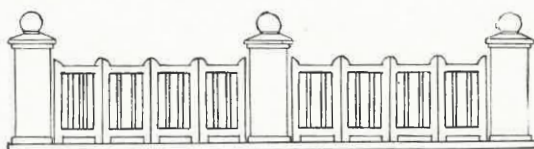
Årsskrift

FOR

RYOMGAARD REALSKOLES ELEVFORENING

1945

REDIGERET AF
S. VESTER-PETERSEN

L. VIXØS BOGHANDEL - RYOMGAARD

INDHOLDSFORTEGNELSE

Skolebestyrer Erik Munch: Digt til Orla Andersen	3
Skolebestyrer Erik Munch: Optaget til andet Formaål	5
Pastor P. Borchsenius: De slukkede Lamper	11
Kontorchef Hermann Nielsen: Et Glimt af Alverdens Skatkammer	14
Skolebestyrer Erik Munch: Cand. mag. Svend Erik Sørensen	22
Inspektør Janus Bak: Saa nær, og dog saa fjernt herfra	23
Tandlæge Henning Christensen: Hvordan bliver man Tandlæge	26
Realskolelærer Bent Andersen: Muntre minder fra en mørk tid	31
Realskolelærer Anton Eriksen: Sommermødet	34
En Dag i 9. Klasse 1932	37
Af Skolens Dagbog	40
Nye Medlemmer, Personaliala	41
Gaver, Legater	42
Julefest	43
Regnskab	44

Orla Andersen

Elev paa Ryomgaard Realskole 1.-8.-1928-1.-8.-1932

*Under Mærket „VÆR BEREDT“
du for Danmark døde,
rolig, som du havde set
Sejrens Morgenrøde.*

*Moden gik du, ung af Aar,
Smertens Vej til Ende:
Altid frejdig, naar du gaar
Veje, Gud tør kende.*

*Fjenden havde ingen Magt;
du var selv den stærke
med et Fadervor i Pagt
under Liljens Mærke.*

*Kransen, Fædrelandet gav,
visner ingensinde
paa den faldne Krigers Grav:
HÆDER OM DIT MINDE.*

Erik Munch

Optaget til andet Formaal

Af Skolebestyrer Erik Munch

Overskriften er kendt; vi har set den tit og ofte i Besættelsesaarene i Dagbladene, og vi har altid forbitrede følt vor Magtesløshed. Paa Ryomgaard Realskole skete der foreløbig intet. Der kom engang i 1942 et Par tyske Officerer for at se paa Lokalteterne, som de fandt meget indtagende; den gamle Sognefoged var med. Tyskerne selv var flinke nok; den ene af dem var Lærer; han besaa med Interesse den danske Skole, men meget fik han nu ikke at vide, for jeg kan ikke tale Tysk, saa det duer noget. Efter Besøget var den gamle Sognefoged af den Mening, at vi slap for Indkvartering denne Gang; og det gjorde vi ogsaa.

Saa kom vi til Aaret 1944. Det var i Juni Maaned. Høet var sat i Stakke, og nede i de grønne Enge o. s. v. —, saa ringede Tyskerne paa Døren en Aften Kl. 22. De kom fire Mand stærk og en Chauffør, som var dansk og rasende, fordi de havde tvunget ham til at køre for sig.

De vilde tale med Sogneraadsformanden om Logi til 400 Mand. Jeg beklagede mig over det sene Tidspunkt, de indfandt sig paa, og det kunde de i og for sig godt forstaa. Der blev ikke noget videre ud af det den Aften, men den næste Dag, da vi havde Eksamen i Historie med Amtsskolekonsulent Stegger Nielsen som Censor, kom de igen. De forlangte nu, at jeg skulde køre med ud i Kommunen og se paa Lokalteterne, og det var jeg saa nødt til; det vilde i alle Tilfælde være det heldigste. Jeg tog Frk. Weiner med som Tolk, og saa kørte vi af Sted i Tyskernes Bil. Børnene var ikke helt sikre paa, at de saa os igen; de var derfor noget betænkelige ved det og kom med forskellige Spørgsmaal desangaaende til min Kone, men hun beroligede dem jo. Og vi kom ogsaa igen. Tyskernes Aktion resulterede i, at de beslaglagde Marie Magdalene Kommuneskole, den smukke nye Skole, som jeg selv som Sogneraadsformand havde været med til at bygge i Aaret 1938; men det var selvfølgelig, fordi den var ny og pæn, at de tog den; og saa tog de ogsaa Forsamlingshuset paa Marienhoff. De frafaldt altsaa Kravet om Plads til 400 Mand, for saa mange kunde der ikke være de to Steder; Kommuneskolens Børn og Lærere blev husvilde, men der blev stillet Lokaler til Raadighed for dem her paa Realskolen, saa Skolegangen kunde fortsættes over hele Kommunen.

Saa kom Attentatet paa Hitler den 20. Juli 1944, og saa fik Tyskerne travlt med et komme bort. Den 1. August var der ikke en Tysker tilbage, og efter Sommerferien kunde Kommuneskolen atter tages i Brug til sit egentlige Formaal.

Vi haabede nu paa, at Tyskerne havde faaet nok af Ryomgaard, men det blev ved Haabet. Rygterne svirrede; de blev bekræftede, og de blev afkræftede, og endelig blev de til bitter Sandhed og kold Virkelighed. Den 12. December 1944 kom de og forlangte Plads til Indkvartering af Tropper. Jeg sagde, at Skolen her var en privat Institution; de virrede med Hovederne og sagde: „Keine Interesse“; men saa gik de, og vi følte os lettede og fortsatte med at haabe.

Men den 16. December skete det saa. Der indfandt sig en fire—fem Tyskere; den ene af dem kunde tale Dansk; de meddelte mig, at Skolen — hele Skolen — skulde afleveres med det samme. Jeg forklarede atter at Skolen var en privat Ejendom; Keine Interesse; jeg gjorde saa gældende, at Skolen saa maatte standse sin Virksomhed, eftersom der ikke kunde skaffes Lokaler i Ryomgaard, der var saa store — eller talrige — at de kunde rumme os, ydermere at Kommuneskolerne baade i Pindstrup og Marie Magdalene ogsaa var taget. Endelig gjorde jeg opmærksom paa, at en 4—5 Familier vilde blive brødløse, hvis man forhindrede Skolegangen paa Ryomgaard Realskole, eftersom der jo ikke kunne udbetales Lønninger, naar Skolen ophørte. Det var navnlig det sidste, der gjorde et vist Indtryk paa de strenge Herrer — tilsyneladende. Sagen blev udsat til den paafølgende Dag; og da de saa kom, fik jeg at vide, at Skolen naadigst kunde beholde østre Fløj og den gamle Skole; Resten skulde stilles til Raadighed,

Endvidere forlangte man oprettet en Kontrakt angaaende de beslaglagte Lokaler. Tyskerne, der optraadte her paa Egnen, yndede kontrakt-mæssig Udlejning i Stedet for Beslaglægningsdekret — uvist af hvilken Aarsag, for Resultatet blev jo det samme — de tog de Lokaler, de vilde, og rejste sluttelig uden at betale. Naa, men jeg havde jo intet Valg. Jeg maatte være himmelglad ved, at Skolen kunde faa Lov at fortsætte.

Vi havde forberedt os paa Julen. Skolen var som sædvanlig smykket med Gran i Søjlegangen og paa Altanen foran Foredragssalen. Niende Klasse havde indøvet Komedie. De havde indøvet „Aprilsnarrene“, og de havde lagt et stort Arbejde her; nu var det altsammen forgæves. Der blev givet Juleferie straks, og Julepynten blev pillet ned, for ellers kunde Tyskerne jo maaske misforstaa Situationen og tro, at det var for dem, der var pyntet. Misforstaaelser af den Slags havde man jo hørt om andre Steder.

Den 31. December kom saa den tyske Transport, og den beslaglagte Del af Skolen blev taget i Besiddelse. Jeg stod paa Bakken og saa dem komme vrimlende med deres Skrammel. I Løbet af 10 Minutter var vor smukke Skolegaard forvandlet til en Svinesti; og i Foredragssalen, paa Gangene og i Gymnastiksalen lød tunge Støvlers Tramp til Skrig og Skraal.

Dagbogens korte Bemærkning giver Stemningen: „Den sidste Dag i det gamle Aar. Tyskerne tog den beslaglagte Del af Skolen i Besiddelse. Det er ikke let for mig at se paa, men kan jeg nøjes med det, de har taget, maa jeg vel være glad.“ Og for næste Dag, den 1.-1.-1945: „Det er det smukkeste Nytaarsvejr, man kan tænke sig, men Tyskerne er her jo, og vi er ikke længere Herrer i vort eget Hus; det kniber med at holde det ud.“

Og saa var de her altsaa. Og saa begyndte Besværlighederne, og de

var talrige. Det var ikke alene Ryomgaard Realskole, jeg havde Ansvaret for; det var ogsaa for Kommunens Bygninger, jeg som Sogneraadsformand maatte sørge, og de blev ogsaa taget. Da de saa var installerede i den Grad, at der næsten ikke var Plads til os selv, spurgte jeg dem, om det saa var nok, og det svor de paa, det var, men det blev aldrig nok; den næste Dag kom de igen og vilde have noget mere, og saadan gik det hele Tiden. Det var de utroligste Ting, de vilde have. Engang kom de og vilde have min Skrivemaskine. Jeg sagde Nej; de forlangte den alligevel, men gav sig dog til sidst, da jeg forlangte Beslaglæggelsesdekret fra Silkeborg. Men andre Steder i Byen tog de Skrivemaskinerne.

Dagbogen siger: „Besøg paa Kontoret af en tysk Officer, der — meget venligt — meddelte mig, at de maatte have Kommunekontoret til Lazaret. Der var intet at gøre.“ Og for den 7.-1.-1945 staar der: „Skolens Fødselsdag; den bliver i Dag 32 Aar. Dagen indledtes med Flagning. Tyskerne prøvede et Maskingevær paa Stadion. En saadan Salut har Skolen ikke før været udsat for paa sin Fødselsdag; gid det maa blive sidste Gang, det sker.“

Og saa gik Dagene; og den 12. Januar var jeg ude for et værre Oprin. Jeg stod i Fred og Ro paa Kontoret og passede mit Arbejde, da der blev banket paa og en „Unterofficer“ kom ind og forespurgte, om Kommandanten maatte hilse paa „der Bürgermeister“. Jeg holdt ikke af det, men han stod udenfor; der var intet at gøre, og saa kom hans Herlighed med Brask og Bram. Først kom to Gefreitere, som stillede sig op og afgav Hitlerhilsen. Saa kom han i fuld Mundering. Jeg stod ved Skrivebordet. Midt i Kontoret gjorde han Holdt, smækkede Hælene sammen, rakte den ene Arm i Vejret og gav sig til at tale. Da han var færdig, spurgte den tilstedeværende Tolk, om jeg havde forstaaet det, hvilket jeg sagde Ja til. Tolken sagde da: „Der Bürgermeister hat es verstanden“. Kommandanten rakte atter Armen i Vejret, gjorde omkring og gik. Alle de andre larmede paa samme Maade og forsvandt. Oprinnet havde været nogle Minutter. Formaalet med denne Høflighedsvisit kender jeg ikke; den blev i hvert Tilfælde ikke gengældt. Tyskerne forsøgte en enkelt Tilnærmelse til Befolkningen. De foranstaltede en Koncert i Kolind, og der blev udstedt Indbydelse til mange — bl. a. til mig —, men der kom ikke ret mange til Koncerten; og Forsøget blev ikke gentaget.

Det daglige Liv blandt Tyskerne gik nogenlunde. Børnene holdt sig fra dem. Vi har jo heldigvis Plads nok her paa Skolen, saa selv om Tyskerne lagde Beslag paa hele Skolegaarden, hvilket skete, saa havde vi jo Bakken. Toiletforholdene var de værste, navnlig fordi Tyskerne var saadan nogle Grise.

De fik overladt WC-erne i Drengenes Udhus, og Drengene fik saa Lærernes. Det kunde godt gaa, men Tyskerne ødelagde Arrangementet. De fyldte Kummerne med Madrester — Sardindaaser — itubrudte Gaffler og Skeer m. v., saa det hele stoppede i Løbet af ganske kort Tid. Saa maatte vi have Rørene op, og det gentog sig Gang paa Gang. Paa de Toiletter, Skolens Elever skulde benytte, stod: „Wermacht verboten“, og det respekterede de. Naar saa deres egne Toiletter var stoppede, og der paakom dem en naturlig Trang, tog de en Spade paa Skulderen og begav sig op over Bakken, ud paa Statshusmændenes Marker; der gravede de et Hul i Jorden, og der satte de sig saa — stormomsuste —. Jeg

mødte engang een, der var paa Vej; og jeg spurgte ham, om det ikke var for koldt, men han forsikrede, at Metoden var udmærket; saadan gjorde de altid i Rusland. Kornet og Roerne paa Husmændenes Marker stod godt i Sommer.

Det var værst i Januar og Februar Maaned — i den kolde Tid. Der laa 180 Mand paa Skolen, og om Natten blev Gaarden og Vejen op til Villaen tilsvinet; de gad ikke gaa hen paa Toiletterne. Pedellen maatte op en Time før end ellers for at faa Gaarden rensed, til Eleverne kom; og undertiden maatte jeg hjælpe ham. Herrefolket tilsvinede kun.

Saa rejste de pludselig allesammen den 3.-2., og vi aandede lettede op og mente os fri for videre Tiltale — men vi tog fejl. Næste Hold rykkede ind, og de samme Besværligheder gentog sig. Samtidig blev Køreplanen lavet om, saaledes at Togene først gik fra Ryomgaard Kl. 18 og kun hver anden Dag. Og saa begyndte Jernbanesabotagen for Alvor. Det skete mere end een Gang, at Børnene var kommet her hen, men ikke kunde komme tilbage; de blev saa kørt hjem i Bil; de var henrykte.

Det andet Hold Tyskere, som kom her, havde en Leutnant, som var renligt indstillet; han satte Soldaterne til at gøre rent, og han tog endvidere et vist Hensyn, saaledes at baade Soldater og Elever kunde være i Skolegaarden. Det var en almindelig Skik, at Tyskerne stegte Flæsk paa deres elektriske Varmeplader; det kunde Installationen i Skolen selvfølgelig ikke holde til, og Propperne sprang, saa det var en Lyst. Det blev forbudt af bemeldte Leutnant.

Dette Hold rejste saa fra Skolen den 23/3 45. Da de var rejst, fandt jeg et Gevær oppe paa Bakken — eet, de havde glemt. Jeg var skikkelig nok til at aflevere det til en Soldat, som endnu ikke var taget af Sted. Han forsvandt skrækslagen og taknemlig med det. Jeg gjorde det for den flinke Leutnants Skyld.

Saa kom det tredje Hold; der blev nu lavet lidt om paa Forholdene; der blev saaledes oprettet Kontor her paa Skolen. Oberleutnanten, som ledede Kontoret, var Præst i det civile Liv, og det prægede ham i nogen Maade. Mandskabet bestod hovedsagelig af Drengene paa en 16-17-18 Aar. De gik jo Vagt med Gevær omkring Skolen; jeg var ikke glad ved at have dem gaaende mellem Børnene, men der skete jo heldigvis ingenting; derimod skete det et Par Gange, at Geværet gik af for dem inde i Foredragssalen. Saa bankede Underofficeren Synderen, men det nyttede jo ikke noget.

Undertiden var det vanskeligt for Vagten at lade være med at deltage i den Leg de andre foranstaltede. Jeg saa saaledes engang een, der satte Geværet og løb efter de andre. Herregud — det var jo kun Børn.

I denne Periode var jeg ude for en mærkelig Oplevelse. Det var den 24. Marts. Min Kone kom op i 6. B, hvor jeg havde Time, og sagde, at der var en Herre, der absolut vilde tale med mig. Nu er jeg meget utilbøjelig til at gaa fra mine Timer, men da det var min Kone, der kom, gik jeg, men ikke i straalende Humør.

Nede i Korsgangen stod saa en Herre. Han indledede med, at han skulde hilse mig fra Forstander Laursen, Lyngby Højskole. Jeg maatte meddele ham, at jeg ikke kendte Forstanderen personlig, saa jeg kunde vente nogen Hilsen. Jeg vidste, hvem Forstanderen var, men vi havde næppe vekslet et Ord. Han fandt dette meget beklageligt, og det kunde

jeg forsaavidt holde med ham i, men jeg sagde til ham, at han vel næppe var kommet herind for at bringe mig den Hilsen. Nej — det var han da ikke; han var sendt fra Frihedsraadet. Naa — ja det var jo noget ganske andet. Ja — der skulde dannes en Modstandsgruppe i Ryomgaard, og den Sag vilde man have mig til at sætte mig i Spidsen for. Nu var der paa dette Tidspunkt en Modstandsgruppe her i Ryomgaard. Jeg spurgte Manden om, hvad han hed, for at jeg kunde nævne ham ved Navn; han sagde, at han hed Karlén. Jeg sagde saa til ham, at Sagen ikke laa saa godt. Han kom her og kaldte mig ud fra mit Arbejde for at hilse mig fra en Mand, som jeg ikke kendte, og for at affordre mig et Svar, som, hvis han var Stikker, hvilket jeg jo ikke kunde vide, kunde koste mig i hvert Tilfælde Friheden; han kunde nok forstaa, at paa det Grundlag kunde jeg ikke give ham noget Svar. Han indrømmede, at jeg havde Ret og spurgte saa, om Doktoren var hjemme. Det kunde jeg jo ikke vide, men han vilde saa ud for at se efter. Imidlertid kørte han den forkerte Vej, hvad enten det nu var med Vilje eller ikke, og jeg naaede at komme hen til Doktoren, som jeg fik sat ind i Sagen, før han kom. Hos Doktoren gentog det samme sig. Var han Stikker — eller var han det ikke??? I alle Tilfælde var den Maade, han kom frem med sit Ærinde paa, meget klumpet.

Tyskerne havde nu fundet paa at benytte Bakkeskraaningerne som Øvelsesplads; de var gode at storme op ad. De ødelagde Skraaningerne paa den Maade, og jeg gik til Obersten. Jeg fik det ogsaa ordnet, saa der blev opsat Skilte paa Skraaningerne med Indskriften: „Das betreten der Abhänge ist verboten“, og det hjalp ogsaa.

Vidnesbyrdsuddelingen den 27. Marts foregik oppe i Teatret. Vejret var saa dejligt, at det kunde lade sig gøre.

Den 26. April forsøgte Tyskerne saa at stjæle Elevernes Cykler. Begge Cykleskurene var fulde, og om Eftermiddagen stod en Gefreiter med 3 Menige alle svært bevæbnede med Maskinpistoler nede paa Gaden foran Skolen og standsede Folk og tog deres Cykler.

De fik Øje paa Skolens af Cykler fulde Cykleskure, og det var jo Mad for Mons; de begyndte at trække Cyklerne ud paa Vejen. Hr. Bent Andersen, som havde opdaget det, for først i Hovedet paa dem, men det nyttede ikke noget; saa kom Inspektøren op til mig, og jeg bevægede mig saa saa hurtigt som muligt — fulgt af Tolken Frk. Weiner — ned til Tyskerne; men de var hverken til at hugge eller stikke i. Jeg forklarede, at Børnene ikke kunde komme hjem, hvis deres Cykler blev taget fra dem, at de heller ikke kunde sælge deres Cykler, da de ikke kunde modtage Penge. Alt forgæves: „Das ist ein Befehl“, sagde Gefreiteren, og de fortsatte. Jeg har aldrig i mit Liv været saa magtesløs og saa rasende, det var en forfærdelig Situation. Saa kom en ung Leutnant cyklende i Spidsen for en Kolonne. I min Kvide raabte jeg ham an; jeg kendte ham slet ikke. Han viste sig imidlertid at være af den rigtige Støbning. „Was ist das für ein Bolchevikbenahmen“, sagde han til Gefreiteren, om han i Rusland havde haft Oplevelser, der berettigede ham til denne Udtryksmaade, skal jeg lade være usagt, men saadan sagde han altsaa. Gefreiteren slog nu Hælene sammen og aflagde Beretning, men Leutnanten gik op paa Tyskernes Kontor paa Skolen, og kort Tid efter var Sagen ordnet. Børnene fik deres Cykler, og Dagen

efter fik de oven i Købet Ausweis, saa de kunde køre til og fra Skolen uden at blive forulempet.

Oberleutnanten — altsaa Præsten — som udstedte bemeldte Ausweis, forsikrede Frk. Weiner, som i den Anledning var oppe paa Tyskernes Kontor (i Fysiksalen), at han var meget imod Tyskernes Aktion vedrørende Cyklerne.

Saa rejste Tyskerne den 30/4 1945, og saa fulgte Begivenhederne Slag i Slag, indtil vi om Aftenen den 4. Maj modtog Meddelelsen om, at Danmark var fri — Tyskerne havde kapituleret, og saa kom Danmarks Frihedsdag den 5. Maj.

Det er jo kun lidt, vi her paa Skolen har døjet, men vi har alligevel været med — baade paa den her skildrede Maade og saa navnlig gennem vore Elever. Orla Andersens Billede hænger nu i Foredragssalen. Han døde for Danmark, og mange af vore Elever har deltaget i Frihedskampen, Lektor Niels Foged, Odense, Inspektør Janus Bach, København, Ib Andersen, Kolind, Erik Rasmussen, Fjellerup, Poul la Cour, Pindstrup, Ove Larsen, Ryomgaard, og af Skolens Lærere deltog Hr. Bent Andersen. Jeg kan heller ikke slutte denne Artikkel uden at minde Hans Gerstrøm, der faldt for en vildfarende Kugle den 5. Maj.

Den onde Tid er endt. Danmark er atter sig selv, og jeg har den Tro, at den nye Tid, der vokser frem, bliver Danmark værdig.

Skolebestyreren i Skolens Kontor

De slukkede Lamper

Af Pastor Poul Borchsenius, Randers

En Søndag i Advent 1943 stod jeg paa min Prædikestol i Sct. Peders Kirke som sædvanlig. Ingen kunde vide, at det vilde blive sidste Gang i lang Tid. Evangeliet handlede om de ti Brudejomfruer, de fem kloge, som havde Olie i deres Lamper, og de fem daarlige, som havde glemt Olien. Mit Udgangspunkt i Prædikenen var den Ytring, Brudejomfruerne kom med, da de opdagede, at nu kom Brudgommen. Raabet lød: Vore Lamper slukkes!

Uden at ane, hvor aktuelt det skulde blive for mig selv, der to Dage senere i sidste Øjeblik slap ud af mit Hus og efter en dramatisk Flugt gennem det meste af Danmark slap over til Sverige, begyndte jeg med at fortælle om, hvordan jeg i disse Krigsaar adskillige Gange havde staaet paa den mørklagte Øresundskyst og set ud over Sundet mod de svenske Byer, hvis Lys straaled i Mørket. I Tankerne havde jeg ofte staaet i Malmø eller Landskrona og set over mod Sjællands Kyst. Det maa have været mærkeligt for Svenskerne, der var vant til at se Lys-havet i København straalet mod Nattens Skyer — og nu var alt mørkt. Det kunde i Sandhed siges om Danmark: vore Lamper slukkes.

Men i Randers var der ogsaa Lamper, som netop i Dagene kort før den Søndag var blevet slukket. Fem unge Mænd havde sat Livet ind i Kampen mod Danmarks Undertrykkere.

Vi var jo i Krig med Tyskland og gik aktivt ind i Kampen. I Jylland lød Mottoet: ingen Permittenttrafik til Norge. Derfor drønedes Eksplosionerne paa Jernbanelinierne Nat efter Nat, og Højdepunktet blev naaet en Nat i Slutningen af November, da de tre store Gudenaabroer ved Langaa fløj i Luften.

Men et Par Dage derefter viste det sig, at Gestapo kom paa Sporet af os. Vi var blevet „stukket“. I Parantes bemærket — en af Stikkerne fik i Nytaarsgave to Haandgranater gennem Mørklægningsgardinet, saa Hovedet fløj af hende, og til de andre er Ligkisterne bestilt. Men fire unge Sabotører blev taget og ført til Aarhus. Her havde de danske Myn-digheder, da de store tyske Razziaer i de jyske Byer begyndte, faaet Ordre til at rømme Arresthuset, der tog mod Fanger fra det meste af Jylland. Det var en meget pinlig Situation, de danske Politimyndigheder blev sat i, og man henstillede til Tyskerne at ændre deres Ønske. Hvor skulde man anbringe alle de Fanger, der havde fyldt Fængslet: Tyve, Bedragere, Alfoncer o. s. v.? Men det rørte ikke Tyskerne. Jeg synes jo,

at de kunde have tilbudt at optage dem i Schalburgkorpset — der vilde de være kommet blandt deres egne!

Men nu fyldtes Arresten altsaa af danske Patrioter — deriblandt de fire unge Mænd fra Randers. De opførte sig som ranke Sabotører og fortalte kun, hvad Gestapo vidste i Forvejen. Da den tyske Kriminalrat spurgte den ene, om han kunde tænke sig at melde sig som Frivillig til Østfronten og derved redde Livet, lød Svaret: Kommer jeg ud, fortsætter jeg med at lave Sabotage! Ikke sært, at den tyske Officer, der fulgte en af Mødrene ud, efter at hun havde faaet Lov til at sige Farvel til sin Dreng, kunde sige til hende: De har Ære af Deres Søn, Frue, gid han var min! Disse fire unge Mænd skød Tyskerne.

Det var omtrent paa dette Tidspunkt, at en tysk Razzia fangede ædelt Vildt. Paa Toppen af den høje Bække i Randers boede øverst oppe paa en Fjerdesal en ung Adjunkt ved Randers Statsskole, Kaj Hoff. Han blev overrumplet en tidlig Morgen, og Sagen var oplagt. Man fandt baade Pistoler og Sprængstoffer i hans Lejlighed. Haandjernene klappede, og han blev ført hen paa Thorsgades Kaserne og stillet op med Front mod og ganske nær en varm Kakkellovn i det ene Hjørne af en Stue. Han fik Ordre til at staa med begge Hænder over Hovedet, mens to tyske Soldater stod bag ham med Riflerne skudklare. Da han havde staaet saadan halvanden Time, kunde han ikke mere, og Hænderne begyndte at synke. Han hørte Soldaterne afsikre Riflerne og hævdede atter Hænderne. Men pludselig vendte han sig og sprang som et Lyn i Hovedet paa den ene af Tyskerne. De fløj begge to hen ad Gulvet i en Kamp paa Liv og Død. Men den anden tyske Soldat sprang til og skød Hoff i Ryggen — et Skud, som gennemborede Leveren — et dødeligt Saar. Alligevel sprang Hoff op i Vinduet og prøvede at rive det op for at flygte ud deraf, men fik et Skud i Nakken og faldt død ned paa Gulvet.

Mærkelig nok fik vi Lov til at begrave ham paa Randers Kirkegaard. Men det var paa Betingelse af, at det skulde være mørkt, der maatte ikke være Tilskuere, og der maatte ikke siges noget. Det var en mørk, kold Aften, da en halv Snes danske Politifolk og Kirkegaardsarbejdere bar ham til Graven. Vi havde nogle Luftværnslamper med, og et flakkende Skær faldt ind over de nærmeste Omgivelser. I et Glimt saa man Hjørnet af et Gravgitter, et Monument eller en Tuja. Men pludselig faldt Lyset paa en Hjælm, og jeg saa en tysk Soldat med Staalhjelm og Riffel. Min Opmærksomhed var vakt, og jeg saa mig nøjere omkring. Og se — Kirkegaarden vrimlede af tyske Soldater, mens deres Patruljer klirrende trak forbi ude paa Gaden.

Vi naaede Graven og sænkede Kisten. Og saa sang vi „Altid frejdig“, den Sang, som er en Salme, men som er blevet en af Danmarks Nationalhymner i den store Ufreds Aar. Og aldrig har jeg hørt det tredje Vers blive sunget saa trodsigt og stærkt, som da denne lille Haandfuld Mænd stod omkring en aaben Grav, der gemte Støvet af en ung Mand, der havde levet op til det Vers, og ud i Mørket og mod de tyske Soldater klang det:

Kæmp for alt, hvad du har kært,
dø, om saa det gælder,
da er Livet ej saa svært,
Døden ikke heller.

Og bagefter sagde jeg selvfølgelig, hvad der skulde siges.

Men Natten igennem gik der et stadigt Tog af Folk ud til den nykastede Grav, og da den sene, graa Morgen gryede, var Graven dækket af et tykt Lag af rød-hvide Blomster. Men saa rykkede Tyskerne ogsaa ud, og tre drabelige Soldater med Hjælme og Rifler og Haandgranater dinglede ved Bæltet blev stillet paa Vagt. Det er noget af det rigtige: tre tyske Soldater til at passe paa een død Dansker. Men paa Graven bar en af Blomsterdekorationerne lange rød-hvide Baand, hvorpaa der stod et andet Citat fra den samme Sang: Aldrig ræd for Mørkets Magt.

Vore Lamper slukkes. Der var unge, hvis Liv blev brudt alt for tidligt. Men vi husker Nordal Griegs Ord: Hvis et Folk vil leve, maa nogle kunne dø.

Og fordi det blev forstaaet, og den dyre Pris blev betalt, kunde Lamperne tændes igen paa den fagreste Majdag, vort Folk har levet.

Et Glimt af Alverdens Skatkammer.

For den hvide Mand stod Kulturens Vugge i Lilleasien, for saa vidt som de største og kraftigste Kulturpaavirkninger, ikke mindst gennem den kristne Religion, er udgaaet herfra og i Løbet af ret faa Aarhundreder bredte sig over Middelhavets Kyster til det meste af Europa. Liggende Kulturpaavirkninger er ogsaa udgaaet fra Antikkens Lande i andre Retninger, dog uden at sætte mere end hvad der nu kun er flygtige Spor. Fra Herodot ved vi, at den ægyptiske Pharaoh, Necho, omkring Aar 600 f. K. fra Rødehavet udsendte en Ekspedition, som sejlede sydpaa langs Afrikas Østkyst, helt rundt om Kap det gode Haab og paa flere Steder slog sig ned for en Tid og dyrkede Jorden ved Kysterne. Ægypterne selv udmærkede sig ikke just som dristige Søfarere; det er sandsynligt, at de har benyttet fønikiske Søfolk paa samme Maade, som det var Fønikiere, der bemandede Kong Salomons Galejer paa Togterne efter Guld, Perler, Elfenben, Aber og Paafugle. Ægyptere, Fønikiere, Babylonere og Arabere har alle deltaget i Opdagelsesrejserne til disse fjerne Kyster. Forskellige Steder i Syd-Afrika har man fundet Rester af fønikiske Galejer og Mønter, foruden at man har et godt Fingerpeg i Buskmændenes tusindaarige, men velløvede farvede Tegninger i Bjerggrotter, delvis fremstillende Scener med Fønikiere og Babylonere i disses karakteristiske Dragter. Omkring de mystiske, mindst 3000 Aar gamle Ruiner i Rhodesia Zimbabwe, hvoraaf nogle har tjent som Tempel og andre som Fæstning, har man fundet Oldtidens mest udstrakte Guldminer, hvorfra man kan konstatere, at der er hentet Guld til Milliardbeløb. Man kan ikke med Bestemthed fastslaa, hvad det var for Mennesker, der opførte disse massive Bygningsværker, ej heller hvad der er blevet Beboernes Skæbne, men af forskellige Omstændigheder kan man slutte, at Stedet er forladt i største Hast. Andre Steder i Landet er der Miner, hvorfra der i Oldtiden er hentet store Mængder af Kobber og Tin, de to Metaller der tilsammen giver Bronze.

I hvilken Hensigt trodsede mon Oldtidens Æventyrere Havets Farer og Faren for vilde Dyr og Mennesker paa disse ugæstmilde Kyster; kom de som Opdagelsesrejsende eller for at samle sjældne Planter til Babylons hængende Haver. Er det mærkeligt, at man mener at finde en Forbindelse mellem Zimbabwes Ruiner og Guldminer og Fønikiernes Togter og videre herfra slutter sig til Oprindelsen til Kong Salomons fabelagtige Rigdomme; hvem kender ikke Ridder Haggards fantasifulde „Kong Salomons Miner“!

Syd-Afrika var saaledes opdaget allerede længe før vor Tidsregning, men af en eller anden uforklarlig Aarsag fortrak Indvandrerne pludselig, og Landet lukkede sig atter om sin Mystik og sine Rigdomme i en tusindaarig Tornerosesøvn, et romantisk Naturreservat for vilde Dyr og de primitiveste Neger-Racer.

At Afrika er landfast med „Naturens Vugge“ fik ikke og har selv idag næppe nogen Betydning for Syd-Afrikas Udvikling. Det blev atter ad Søvejen, Landet et Par Tusind Aar senere blev opdaget, da Portugiserne Diaz og Vasco da Gama i Slutningen af det femtende Aarhundrede fandt Søvejen til Indien rundt Kap det gode Haab.

Der var dog ikke større Interesse for Opdagelsen, det var Indien, det hele drejede sig om. Først i 1620 annekterede England Kap med „alt omliggende Land“, men selv herefter laa det ret upaaagtet hen i mange Aar, skiftede blot af og til mellem engelsk og hollandsk Herredømme. Det var dog hollandske Bønder, der blev de første egentlige Pionerer; Boerne, som de kaldte sig, trængte i smaa Familiesamfund efterhaanden fra Kap længere og længere ind i Landet og førte nærmest en Slags Nomadetilværelse, flyttende fra Sted til Sted for at finde nye og bedre Græsgange til deres Kvæg og for at undgaa Kap Kolonistyrelsens stadig større Indskrænkninger i deres Frihed. Ofte kom de derved i dobbelt Ild, idet de i deres Fremtrængen stedse stødte paa krigerske Neger-Stammer.

I Løbet af godt og vel 200 Aar foregik denne langsomme Pioner-Kolonisation, som Hollænderne har Æren af. Historien fortæller os, hvorledes Boerne lidt efter lidt underlagde sig store Dele af det vildsomme Land under Savn, Strabadser og Kampe paa Liv og Død med vilde Dyr og Mennesker og grundlagde deres egen primitive Stat Transvaal. De elskede Friheden og var parat til at bringe store Ofre for at bevare den. Efter at Englænderne i Begyndelsen af forrige Aarhundrede havde erobret Table Bay, hvor nu Kapstaden ligger, og derefter købt Kolonien, begyndte de at vise stigende Interesse for Resten af Landet, hvilket førte til stadige Skærmydsler med Boerne, som mente, de havde en velerhvervet Ret til det Land, de selv møjsommeligt havde taget i Besiddelse. At det netop var i Boerstaten, man først fandt Diamanter og Guld, har muligvis nok forhøjet Englands Besiddelsestrang og — naturligvis foruden Spørgsmaalet om Slaveriets Afskaffelse — mere eller mindre direkte været Aarsag til Boerkrigene i 1881 og 1899—1902, hvoraf den sidste som bekendt endte med Englands Overtagelse af Magten i alle Landets 4 Provinser. I 1910 sammensluttedes Provinserne i den sydafrikanske Union, der nu som Dominion har udstrakt Selvstyre.

Hvad der her er sagt, skal ikke foregive at være Historie, men blot et Rids af dette Land, som for mange Mennesker herhjemme kun er et meget fjernt, uciviliseret Land, med hvilket for det meste kun forbindes taagede Forestillinger om Boere, vilde Dyr, Zulunegere, Guld og Diamanter. Men Syd-Afrika af idag er andet og mere; det er for det første et meget vidtstrakt Land, rundt regnet saa stort som Frankrig, Holland, Belgien og Førkrigs-Tyskland tilsammen, med en Befolkning paa ca. 2 Millioner hvide og ca. 8 Millioner Negere og forskellige farvede Racer, altsaa meget tyndt befolket ikke mindst i Betragtning af, at en Række af de største Byer tilsammen tæller omkring 1½ Mill. Indbyggere.

Kap det gode Haab

Syd-Afrika er stort i andet end Udstrækning, det er et storladent Land, et Æventyrland, hvor alt er muligt, hvor man kan finde de sælsomste Racer af Naturmennesker, f. Eks. Buskmænd, der er Landets Urbefolkning, men som nu er næsten fortrængt d. v. s. simpelthen udryddet af flere nordfra kommende Bølger af kraftigere Neger-Racer, først Hottentotterne og derefter Bantufolkene, der omfatter de store, flotte Zulukaaffere, som maaske kan siges at have en vis Form for Kultur, men som dog under Kolonisationen i forrige Aarhundrede var blandt de vildeste og mest blodtørstige Krigere, den hvide Mand kom ud for. Den store Zulu Høvding Chaka, Syd-Afrikas Napoleon, der herskede over Tusinder af Krigere med en jernhaard Disciplin, som gjorde hans Arméer næsten uovervindelige, menes at have udryddet mindst 1 Million af de omkringboende Neger-Stammer, indtil han i 1828 blev myrdet af sin Halvbroder. Denne tillige med andre Efterfølgere fortsatte med stadige Overfald paa Kolonisterne, indtil Zulu-Krigen i 1878 endelig gjorde det af med Zuluerne Hærgen. Buskmændene er Huleboere og findes nu kun paa meget afsides liggende Steder. Gennem Undersøgelser af de ejendommelige farvede Tegninger paa Væggene i deres Klippehuler har man fundet ud af, at det etnografisk er Jordens ældste nulevende Folkeslag. Det er iøvrigt en Gaade, hvoraf disse primitive Mennesker fremstillede Farvestoffer, som har kunnet modstaa Vejr og Vind i nogle Tusind Aar. Mellem Negrene og den hvide Mand er der bl. a. mange indvandrede eller rettere importerede Indere samt den talrige farvede Befolkning, som repræsenterer alle tænkelige Blandinger og Farvenuancer, hvilket er forstaaeligt, naar man tænker paa, hvor mange forskellige Folkeslag, der har bidraget til Kolonisationen, foruden Hollænderne og Englænderne, Portugisere, franske Hugunotter, der flygtede fra Religionsforfølgelserne, Italienere, Grækere, Russere og mange andre. Inderne blev i sin Tid indført til Arbejde i Sukkermarkerne i Provinsen Natal, da Negrene havde vist sig at være for ustabile til varigt Arbejde; store Børn som de er, yndede de mere at strejfe omkring syngende og opførende deres ekstatiske Krigsdans og som det allerbedste at udkæmpe drabelig Slag. Nu om Stunder

er de naturligvis blevet noget mere afdæmpede i deres Livsudfoldelse, navnlig de, der finder Beskæftelse i og omkring Byerne, men de er stadig Naturens glade, godmodige Børn. Har en Neger erhvervet en Paraply, en Ske og en lille Legetøjsharmonika, de af Civilisationens Frembringelser, som er mest eftertragtede — bortset fra de forbudte stærke Drikke — er han tilsyneladende fuldkommen lykkelig, naar han vandrer rundt paa Veje og Gader næsten dansende i Takt med sin egen Musik. I Byerne holder de fleste hvide Familier Negerboys til al Husgerning; de er baade lærenemme og paalidelige. De fleste bliver dog kun i Byen, indtil de har tjent tilstrækkeligt til at kunne vende tilbage til Kråalen — med de nævnte imponerende Klenodier — og erhverve de Køer, som stadig er gangbar Betalingsmiddel for en god, fed Kone!

Negerkvinder i Festrægt

Ja, Negrene er eller var lykkelige Mennesker — nu da Civilisationen paa godt og ondt efterhaanden er kommet ind paa Livet af dem, er de et Problem, lige saa vel som de mange farvede Folk og Indere udgør Problemer for sig. Man kan ikke behandle dem som den hvide Mands Lige, for det er de ikke, men hvad skal man da gøre med de begavede, der ønsker at uddanne sig og har en Intelligens, der maaler sig med den hvide Mands, og hvad skal man gøre med dem i politisk Henseende. Det er dog, naar det kommer til Stykket, Negrenes Land, og de er de mange.

Det er naturligt, at vore sorte Brødre forekommer en Europæer at være et af de interessanteste Træk ved dette Land, men der er dog ogsaa andre Ting at byde paa. Der er den fremmedartede og afvekslende Na-

tur, der er Bjergene, Drakensberg-Kæden, der strækker sig midt gennem Landet, og fra hvis Højdeplateau udspringer saa navnkundige Floder som Orangefloden, Tugela, den graagrønne, grumsede Limpopo og en hel Del mindre, som paa deres lange Vej mod Vest og Syd og Øst til de store Oceaner danner talrige buldrende Vandfald. I Regntiden svulmer Floderne op til rivende Malstrømme, som fører Affald fra en ødsel Natur med sig, hele Træer og Buske, ja endog Kvæg og vilde Dyr. Forresten troede de patriarkalske Boere, at et af disse Flodudspring var Nilens Kilder, hvilket dog kun blev til Skuffelse.

Der er de næsten endeløse Kyster, skiftende mellem forrevne, vejrbidte Klippeforposter og brede Sandstrande, hvorover der staar en Taage fra den evige Brænding, der som een lang Bræmme rejser sig af det tilsyneladende saa rolige, solglitrende Ocean og pølerer det fine hvide Sand. Landet, der hæver sig op fra Kysten i en Uendelighed af runde Høje og Bjerge med bløde Linier, er i Kystbæltet grønt og frodigt, for det meste dog med vild Vegetation, Græs og lave Buskvækster og Agaver, en Smule Skov hist og her. Kun enkelte Steder er det opdyrket i større Udstrækning som f. Eks. i Natal og Zululand hovedsagelig med Sukkerrør. Ogsaa Bananer, Appelsiner, Mandariner, Ananas, Mango og Paw-Paw dyrkes her. Dette Kystbælte kaldes the bushveld.

Længere mod Nord stiger Landet til et fladt Plateau, 5—6000 Fod over Havet. Dette Plateau, the highveld, dækker det meste af Orange Fristaten og Transvaal og er Landets egentlige Landbrugsdistrikter; her dyrkes Majs og drives Kvægavl i stor Stil. Kap Provinsen udgør over Halvdelen af hele Syd-Afrika og omfatter et enormt Omraade, ca. 250000 Kvadratkilometer fuldkommen øde Højslette, the Karroo, hvor der næsten aldrig falder Regn, og som nærmest ligner et Ørkenlandskab, men ikke desto mindre giver Føden til Millioner af Faar, hvis Uld er en af Landets store Eksportartikler. Kap har dog til Gengæld ogsaa nogle af de frodigste Egne med et Klima, som gør dem til Syd-Afrikas Have. Her dyrkes Vin, Oliven, Fersken, Figen, Mango og mange andre vidunderlige Frugter.

Klimaet er subtropisk, men spænder over store Variationer i de forskellige Dele af Landet, i Kystegnene er der om Sommeren, d. v. s. fra November til Februar, hyppig Regn og fugtig Luft, hvilket gør Heden trykkende, hvorimod Varmen ikke virker nær saa generende i highveldens høje, rene Luft. Selvom det er Tropeland, kan der i Højlandet undertiden forekomme Sne og Hagl ganske hyppigt; for nogle Aar siden havde man endog i Durban et voldsomt Haglvejr. Det begyndte forholdsvis beskedent, men i Løbet af en halv Times Tid blev Haglene større og større, indtil de — uden Overdrivelse — var fuldt saa store som Tennisbolde. Træer blev flaaet for Blade og Kviste, Vinduer og Tage paa Huse og Biler knustes, Telefonnettet laa paa Jorden ligesom enkelte Mennesker, der ikke var kommet i Sikkerhed, blev slaaet bevidstløse. Tilsidst laa Haglene i et tykt Lag paa Gaden, hvorigennem de forbløfede Rickshaw Negere rutschede og gled, da de skulde forsøge at transportere Folk hjem.

Det er ikke for intet, Syd-Afrika er berømt for sit herlige Klima og kaldes for „Sunny South Africa.“ I Kimberley, Diamantbyen, skinner Solen gennemsnitlig $9\frac{1}{2}$ Time om Dagen — i London knap 4 Timer.

Fundene af Diamanter i 1867 og Guld i 1886 satte Sindene i Bevægelse rundt omkring i Alverdens Lande og bragte en Strøm af Æventyrere til Syd-Afrika. Diamanter fandt man først liggende frit paa Jorden eller lige i Jordskorpen, men senere fandtes endnu rigere Forekomster ved Grubedrift. Flere af de største, navngivne Diamanter stammer herfra, saasom Cullinan og Stars of Africa.

Guld har man fundet flere Steder i Landet, men Guldminerne i og omkring Johannesburg overgaar dog alt andet. Byen er faktisk bygget paa et Bjerg af Guld, the gold reef. Da Guldet opdagedes i 1886, var der kun den bare Slette, medens der nu ligger en moderne Storby med 450.000 Indbyggere, hvoraf dog henvend Halvdelen er sorte Minearbejdere. En Del af Minerne ligger i selve Byen, og de enorme Klippemasser, der hentes op fra Dybder helt op til 7600 Fod under Jordfladen, hobes efter Behandlingen op i saa kæmpemæssige Høje, at de paa Afstand tager sig ud som Bjergtoppe, der rager op over Byen.

Guldminerne er, omend de fleste er private Selskaber, en af Statens bedste Indtægtskilder. De Rigdomme, der hentes op af Jordens Skød, er saa kolossale, at Skatterne deraf alene dækker en meget væsentlig Del af Statens Udgifter. Man har anslaaet, at der kan udvindes for 50 Milliarder Kroner Guld, før Driften bliver urentabel, men i Virkeligheden har man næppe fuldt Overblik over de Guldaarer, der endnu findes.

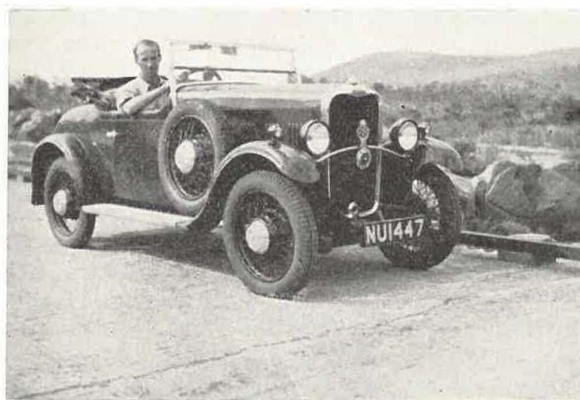
Den, der idag har Lejlighed til at gaa paa Opdagelse for sig selv i Syd-Afrika, skal ikke vente, at han gør sin Lykke ved at gaa ud og grave Guld, heller ikke er det sandsynligt, at han finder Diamanter paa Marken, saa han blot kan fylde Lommerne. Guld- og Diamantminedrift er mere eller mindre som enhver anden Storbedrift, hvor Hovedparten af Udbyttet gaar til Driftsomkostninger, men der er jo som bekendt andre Værdier end selv de, der maales paa en Guldvægt. Han kan opleve for Eksempel den herligste Fornemmelse, det er at leve og færdes i et Land, hvor der er rigelig Plads til alle, og hvor derfor Menneskets Frihed virkelig betyder noget, hvor man endnu ikke har drevet det saa vidt i Civilisationen, at man har gjort Staten til Barne pige. Han kan „spise af de Frugter, som Bonden aldrig ser“, — ja, han kan endnu opleve noget af de Æventyr, som vi vel alle i en vis Periode af vort Liv drømmer om, de ligger udenfor hans Dør.

Uden at ville ophøje mine Oplevelser i „Sunny South Africa“ til noget saa pretentiøst som Eventyr, maa jeg maaske til Slut have Lov til at fortælle følgende lille Episode:

Da jeg for en Del Aar siden stod for at skulle rejse hjem til en Stilling i Danmark og muligvis ikke vilde faa Lejlighed til at gense dette vidunderlige Land, besluttede jeg mig til at bruge min sidste Ferie til en længere Automobiltur fra Durban nordpaa gennem Zululand til Lourenco Marques i portugisisk Østafrika og derfra ind i det nordøstlige Transvaal, som optages af Kruger National Park, et Vilddyr Reservat paa Størrelse med Jylland, og videre over Johannesburg tilbage. Dette Reservat er, som Navnet antyder, fredet paa Foranledning af Boer Præ-

sidenten Kruger paa et Tidspunkt, da man kunde forudse, at Vilddyr-Bestanden var i Fare for at blive helt udryddet. Her findes næsten alle tænkelige Dyrearter, kun underkastet Naturens Lov, Løver, Elefanter, Næsehorn, Flodheste, Giraffer, Wildebeeste, Bøfler, Vildsvin, Hyæner, Sjakaler, Zebraer, et Utal af Hjortearter, ja kort sagt det meste af Zoologien lige til Krokodiller i Floderne og Gribbene i Luften, som sørger for at intet gaar til Spilde, naar Dyrenes Konge gaar fra Bordet.

Det var i November i den varme Tid, kort før Reservatet bliver forbudt Omraade paa Grund af Malariáfaren; det lykkedes mig ikke at faa Selskab til Turen, og trods kraftige Advarsler tog jeg derfor af Sted alene i min lille aabne Baby-car. Der findes ingen paalidelig Vejforbindelse i Grænseomraadet mellem Zululand og portugisisk Østafrika, men det skulde kunne lade sig gøre at komme igennem uden for Regntiden. Det var dog ikke muligt, hverken fra Myndigheder eller Automobilklubben, at faa at vide, om Terrænet var fremkommeligt og Floderne passable.

Forfatteren

Efter et Par mindre Uheld, som skyldtes de daarlige Veje, kom jeg en Eftermiddag til en Landsby, hvor jeg forhørte mig om et Færgested over een af de største Floder, som jeg skulde passere hen mod Aften og hvor jeg havde tænkt mig, der var Mulighed for at overnatte. Det var forresten saa som saa med det Færgeri, det bestod blot i, af man kunde blive slæbt gennem Floden med et Okseforspand, naar vel at mærke Vandstanden tillod det, hvilket p. T. ikke var Tilfældet. Der var ikke andet at gøre, end at jeg maatte køre en lang Omvej til et Punkt højere oppe ad Floden, hvor der skulde være et fint Vadested med Cementkørebane, en saakaldt drift. Jeg havde ventet paa min Vej at finde en eller anden Beboelse, hvor jeg kunde overnatte, men heri forregnede jeg mig. Det eneste menneskelige Væsen, jeg traf, var en Eneboer af tvivlsom Herkomst, som havde en Smule Vareudsalg i en lille Hytte ved Vejen, og som rigtignok ogsaa kunde modtage Hotelgæster. Jeg betakkede mig imidlertid og satte Farten op for at finde et mere tiltalende Sted inden Mørkets Frembrud.

Jeg var ved at blive lidt betænkelig ved min Ensomhed i Ødemarken, og et Møde med en Slange og en Alligator ved Vejkanten gjorde ikke Uhyggen mindre. Da jeg endelig naaede frem til Floden, var det sort Nat; jeg standsede foran et Skilt, som viste sig at være en Tabel over hvilke Automobiles, der kunde passere ved en given Vandstand, som kunde aflæses paa Mærkepæle anbragt tværs over Floden for at markere den yderste Kant af Vadestedet — saare praktisk indrettet. Ved at lyse med en Lommelygte ud over de brusende Vandmasser skønnede jeg, at min Lilleput-Vogn netop skulde kunne bunde, men fandt, da jeg kom tilbage til Vognen, at een af Ringene var flad, saa at jeg først maatte skifte Hjul. Jeg var ikke videre stolt af at skulle holde stille saa længe i Mørket, da jeg vidste, der findes Løver i disse øde Egne. Endelig var jeg dog klar, skød Hjertet op i Livet og kørte ud i den mørke Flod. Det gik helt fint, selv om det kneb at trække gennem det Lag af Dynd og Sand, som havde lejret sig paa Bunden, men pludselig, før jeg endnu kunde se den modsatte Bred, gik Motoren i Staa med et Snøft, og den eneste Lyd, der var tilbage i Mørket og Stilheden, var det brusende Vand omkring mig. Situationen var ikke opløftende, nærmest kritisk; jeg forsøgte naturligvis at starte igen, men haabløst — Motoren var død. Det kan endnu løbe mig koldt ned af Ryggen ved Tanken om, hvad jeg skulde have gjort, om jeg ikke havde faaet den lykkelige Indskydelse, at Udblæsningsrøret sikkert maatte være under Vand, saa at Motoren simpelt hen var blevet kvalt. Af med Sko og Strømper og ud i Floden i det væmmelige slimede Dynd; ganske rigtigt, Udblæsningsrøret var under Vand. Jeg var nu næsten sikker i min Sag og havde Held til, da Røret ikke var sværere, end at jeg kunde bøje det op over Vandfladen. Vognen havde imidlertid sat sig godt fast i Dyndet, men nu var der iøvrigt ikke noget i Vejen, og jeg naaede velbeholden den modsatte Bred. At jeg derefter havde endnu nogle Timers Kørsel, inden jeg naaede et Natlogi, spillede paa Baggrund af denne Oplevelse mindre Rolle, men jeg tilstaar gerne, at jeg følte, at jeg først maatte stive mit let rystende Mod af ved at forvisse mig om, at min for Tilfældet nyerhvervede Revolver fungerede, som den skulde, uden dog at dette Skud i den mørke, ensomme Afrika-Nat havde den ønskede Virkning.

Herman Nielsen, Aargang 1921

cand. mag. Svend Erik Sørensen

Svend Erik Sørensen er død.

Det var den første November, jeg talte over hans Grav paa Vejlbj Kirkegaard ved Allingaabro, men endnu er jeg ligesom ikke paa det rene med, at det virkelig *er* sandt — at han virkelig *er* død.

Han var saa nær knyttet til Skolen paa saa mange Maader. Der var mange Baand, der bandt, og Venskabets Baand var et af de stærkeste.

Han tog Eksamen her fra Skolen i Aaret 1920, og senere fortsatte han jo som bekendt Studierne og tog Skoleembedseksamen.

Sin Lærergerning begyndte han ogsaa her paa Skolen, men sin Manddomsgerning som Lærer øvede han i Aarhus, hvor han var Lærer ved Kirkegaard's Realskole og siden, da nævnte Skole gik over til Forældreskolen, ved denne.

I sin Lærergerning som i alt det øvrige, han beskæftigede sig med, var han dygtig. Det er noget, alle, der kender ham, ved, at det Arbejde, han paatog sig at udføre, blev udført med en sjælden Nøjagtighed og Dygtighed. Selv kender jeg ham i saa Henseende fra flere Omraader — ikke mindst fra Arbejdet med den Botanik, han og jeg udgav sammen.

Og hvem husker ham ikke fra Elevforeningsfesterne, naar han rejste sig og affyrede et af sine noksom bekendte morsomme Causerier, som han var en Mester i at holde.

Højt begavet var han paa flere Omraader — ikke mindst paa det musikalske; men det, som overfor Skolen prægede ham mest, var hans Trofasthed i Venskabet. For hans Trofasthed og for hans Venskab bragte jeg ham en Tak hin Novemberdag ved hans aabne Grav, over hvilken Elevforeningens Fane vajede. Jeg gentager den Tak her. At han ikke er mere, er uforstaaeligt. Vi syntes, han havde saa meget at leve for endnu, og han var jo saa ung — kun 40 Aar. Men vor Ven og Fælle Svend Erik Sørensen *er* død; han *er* ikke mere; men han vil længe blive mindet.

Erik Munch

Saa nær, og dog saa fjernt herfra . .

Raadhuseurets melodiose Klokkespil lød saa klart og tydeligt ind til os i Cellen og mindede os om Dagliglivets Færden derude, om Menneskenes Hasten hen over Pladsen til eller fra deres daglige Dont, til Fest og Fornøjelse. Dette Klokkespil kan jeg aldrig mere høre, uden at mindes min Cellekammerat og Ven Bruno de Neergaard. I særlige dystre Timer kunde det end mere nedstemme vort Humør, og ofte lød der da fra ham et: „Saa nær, og dog saa fjernt herfra . .“ Allerede da anede eller vidste han, hvilken Skæbne der ventede ham. — Ikke mere som fri Mand at skulle faa Lov til at lytte til disse Toner, sejrstolt jublende, eller klingende hen over Byens Tage — Men kunde de end for et Øjeblik stemme Sindet til Alvor, saa fik de os ikke til længe at hænge med Hovedet. Disse Tyskere skulde ikke faa at se, at de kunde tage Humøret fra os. Nej, op med Hovedet, et ubekymret Smil, saadan forstod vi at vise dem, at deres brutale, umenneskelige Behandling af danske Patrioter ikke var i Stand til at underkue os.

Til Sommerfesten ved Middagsbordet talte jeg lidt om mine Oplevelser som Arrestant paa Politigaarden, og Søren, den altid om sig værende Redaktør, mente, at det maatte der kunde blive en Artikel ud af; og hvis mine Skolekammerater ikke allerede er træt af at læse om „den Tid“, saa skal jeg her forsøge at generindre nogle af mine smaa Oplevelser derinde fra. Jeg maa først forudskikke den Bemærkning, at jeg ikke var en af de store Kanoner, men kun et enkelt lille Led i det store Apparat, der hed Modstandsbevægelsen, en af de smaa Fisk, som der jo ogsaa kom nogle af i Nettet. („Ja, du har altid været en Torsk, Janus“, kan jeg høre en Klassekammerat mumle). Afhentningen den sædvanlige: En irriterende, langvarig Klokkekimen Klokken tre om Natten, den første ængstelige Tanke; hvem har stukket en, hvad ved de, kan man stikke af, Lytten ved Køkkendøren, men „de“ har undersøgt Terrainet, Køkkentrappen er ogsaa spærret; naa saa kan man jo lige saa godt faa lukket op. Naturligvis spørger man, hvem det er, der ringer paa paa saadan en Tid af Natten, og Forbavselsen, man viser, er stor, og man kan ikke tilbageholde en „ængstelig“ Bekymring for, at „de“ er gaaet forkert. Men Tonen bliver hurtigt forandret. Det er med „Hænderne op! dumme Svin“, og „Hvor er Skyderen“ — Hipo er ogsaa med — og saa staar man der med Hænderne i Vejret, mens ens Lejlighed bliver gennemrodet og alt kastet hulter til bulter. „Har man nu ogsaa faaet alt væk? Ligger der ikke et eller andet kompromitterende?“ det er disse Tanker, der farer een gennem Ho-

vedet, mens Armene efterhaanden trætte synker ned; et Spark over Skinnebenet faar dem dog forholdsvis hurtigt i Vejret igen. — Saa endelig er alt i Orden, og man føres — lænket — ned i Vognen, og saa gaar Turen ned til Politigaarden. Der er mange Formaliteter at ordne, men endelig er man igen alene i „Skabet“, og saa snegler Tiden sig af Sted. Time efter Time gaar, man begynder „at blive hjemme“, man piller ved Tingene, en Stang med et Nummer udenfor „Skabet“ falder fra skraa til vandret Stilling under — synes man — et øresønderrivende Brag, men ingen reagerer; først en Time senere kommer der en Tysker og vil partout have mig paa Toilettet, og hvor blev han rasende, da jeg ikke „skulde“. Hvor kunde jeg vide, at den vandrette Stang var Signalet til dette? Først sent om Aftenen blev jeg flyttet sammen med to andre fangne, de to Kammerater i hvis opmuntrende Selskab jeg tilbragte Tiden paa „Gaarden“. Vi var anbragt i et forhenværende Badeværelse (Nr. 1). Pladsen var lille, men vi forstod at hygge os. Efterhaanden fik vi „organiseret“ 9 Madrasser og ca. 20 Tæpper, saa vi om Dagen havde de dejligste Ottomaner og om Natten virkelige komfortable Sengelejer.

De har sikkert alle hørt om Rædslerne i Tyskernes Fangelejer og Fængsler, og ingen af disse Beretninger er overdrevne, det er jeg overbevist om; men naturligvis er der ogsaa lyse og pudsige Sider ved „Fængselslivet“. Først og fremmest var der det Kammeratskab, der opstod; det var noget blivende, man kom ind paa Livet af hinanden, al den naturlige Tilbageholdenhed, som kun lang Tids Bekendtskab kan borteliminere, forsvandt straks ved en saadan Lejlighed. Og nu var jeg sikkert ogsaa en af de allerheldigste, for jeg tror, det er umuligt at finde to saa underholdende Mennesker som Bruno Neergaard og min anden Cellekammerat, Restauratør Jacobsen, Rosenhaven, Hillerød. Sidstnævnte var saa fyldt med Jagthistorier som nogen, blot et Ord kunde erindre ham om en Historie, og det var ikke de sædvanlige Jagtkrøniker, men interessante og oplysende Fortællinger fra Mark og Skov, en udtømmelig Skat af Viden om den danske Fauna var han i Besiddelse af, og han øste glædeligt af den. Vi gik vore daglige „Ture“, og hvilket Panorama fremtryllede han ikke for os med simple og stilfærdige Ord. Det var det danske Landskab, det var „Mor Danmark“, som vi oplevede derinde i den mørke Celle de triste Januardage. Om Morgenens begyndte vi med vor Morgensang, Brunos: „Altid frejdig“, „Jacobs“: „I Østen stiger Solen op“, og min egen: „Det haver saa nyligen regnet“. Saa gik vi den første Tur i Række efter hinanden, muntert underholdende hinanden med, hvad vi saa. Det hændte, at vi faldt ind paa en Kro, og hvor nød vi lækker Mad der! Ja, Maden, det var vel nok et Problem, „Hundeæde“ rent ud sagt, og Drikkelsen ikke bedre, en ubestemmelig Vædske, der om Morgenens kaldtes Kaffe og om Aftenen The, eller ogsaa var det omvendt. Men væk med de triste Minder. Saa var vi paa Fisketur, saa havde vi Timer, Jacob fik lært at beregne en Cirkels Areal, og han kan endnu huske Formlen og bruge den — jeg har forviset mig derom.

Ja, Tiden gik; af og til grublede vi over vor Sag og repeterede, hvad vi skulde sige, naar vi kom i Forhør, og saa repeterede vi, hvad jeg skulde huske, og hvem jeg skulde sætte mig i Forbindelse med, naar jeg kom ud. Jeg var og er uforbedrelig Optimist. Jeg vidste, at jeg kom ud, og jeg gjorde det jo ogsaa. Lykken staar den kække bi, og lykkelig det var

jeg, baade den Gang og ogsaa anden Gang, da de for Alvor vilde have fat i mig, for da var jeg væk; men det er en anden Historie. — Ja, vi spekulerede over, hvad der skulde siges til Forhørene, disse Forhør som vi baade længtes efter og frygtede. Jeg var heldig med min Forhørsdommer, enten var han dum eller ogsaa ligeglad med det hele. Han hed Leuscher, og da jeg under et Forhør i „Zimmer 110“ saa et Billede af hans Søn, kunde jeg ikke bare mig for at sige: „Ogsaa en Løjser.“ — Drengen var i Hitlerjugend Uniform — men Faderen forstod ikke Ordspillet — desværre eller heldigvis, — for han blev saa begejstret for, at jeg kunde se, at det var et Afkom, at han ligefrem blev helt menneskelig. Lidt Menneskekundskab var han nu i Besiddelse af; jeg husker stadig hans Replik: „Hr. Bach, Sie sind ein grosser Schauspieler, oder auch sind Sie sehr naiv.“ „Ich bin naiv,“ var *mit* Svar. „Das glaube ich aber nicht,“ replicerede han, og maaske havde han Ret. Livet er jo kun et Skuespil, og vi er alle Aktorer i det, en spændende Scene var Kampen mod Tyskerne, og da gjaldt det for alle Deltagerne om at være gode Skuespillere, selv for Støtstenen.

Naar man begynder paa en saadan Beretning, har man en Mængde Ting at fortælle, og naar man er færdig, er intet fortalt af det, man ønskede, men noget helt andet. Saadan er det ogsaa gaaet mig nu.

Der var saa meget, jeg vilde fortælle, og saa er det ikke blevet til andet end dette. Nu lader jeg Redaktøren bestemme, om nogen skal plages, og har det kedet, saa skyd Skylden paa ham; det er Søren, der er den ansvarshavende.

Janus

Illegalt Billede

Hvordan bliver man Tandlæge?

Lidt om, hvad der kræves for at blive optaget paa Tandlægehøjskolen, om Studiet dér og om Arbejdet som Tandlæge

Det er ofte og indtil Trivialitet blevet sagt, at det var lettere for Kameleen at slippe gennem det berømte Naaleøje, end for et ungt Menneske med tandambitionelle Ønsker at slippe ind til Tandlægestudiet. I Øjeblikket optages der aarligt ca. 100 nye Elever paa Tandlægehøjskolen; men da der ofte har været op mod 400 Ansøgere aarligt, er det givet, at der maa finde en kraftig Filtrering Sted blandt Aspiranterne, og denne Udvælgelse af de formodede bedst egnede har man søgt at gøre saa retfærdig som mulig — og naturligvis maa det da blive Indehaverne af de højeste Forexaminer, der naar deres Ønskers foreløbige Maal.

Tandlægeskolen — fra d. 25. Juni 1940 Tandlægehøjskolen — har som Institution kun eksisteret fra 1888. Indtil da foregik Tandlægeuddannelsen kun privat. Den praktiske Del erhvervede man sig som Elev hos en praktiserende Tandlæge, og her var det væsenligt den tekniske Færdighed, der opøvedes. Den kliniske Uddannelse var vanskeligere at opnaa, her i København oftest ved Deltagelse i det kliniske Arbejde paa enkelte Hospitaler og hos de praktiserende Tandlæger, der havde en Times daglig gratis Konsultation for ubemidlede, hvor Kandidaterne kunde faa Lov at øve sig paa Forsøgskaninerne. Tandudtrækninger opøvede man sig i paa Hospitalernes Sektionsstuer — m. a. Ord — Kadaverne maatte holde for! Den teoretiske Uddannelse fik man hos Manuduktører, oftest Læger. — Naar Eleven, efter at have tilbragt nogle Aar paa nævnte Maade, mente sig moden til at indstille sig til Examen, mødte han for Examenskommissionen i det kirurgiske Akademi. Man vil forstaa, at alt indtil da har været meget tilfældigt og primitivt. Aaret 1888 betød en Omvæltning, idet hele Uddannelsen endelig da blev lagt i faste Rammer indenfor Statsinstitutionen: Tandlægeskolen. Man optog paa det Tidspunkt fra 15—20 Elever aarligt, Pladsen var stærkt begrænset, dog var der ofte ikke engang tilstrækkeligt Antal Ansøgere til, at der kunde meldes alt optaget. Den Gang var der jo heller ikke det store Behov for Tandlægehjælp, vi oplevede siden.

Udviklingen herhjemme og i det store Udland fortsatte. Nye Opdagelser, nye Forskningsresultater og dermed stadig større Krav om fyldigere Uddannelse gjorde, at Rammerne om den hjemlige Undervisning Gang paa Gang maatte udvides og dog altid truedes af Sprængning. Først med det nye hypermoderne Institut, Tandlægehøjskolen, der den 29. April 1941 i Nærværelse af Hans Majestæt Kongen indviedes og overgaves til vore

vordende Tandlægers Uddannelse, kan Tidens Krav og Videnskabens Stilling siges at være tilfredsstillende nu og i en Aarrække frem.

En Analogi til vor Ryomgaard Realskole.

Forud for Indvielsen var ved kongelig Anordning af 25. Juni 1940 kommet de nye ændrede Regler for Optagelse som studerende.

Disse Adgangsbestemmelser vil det maaske være af Interesse for enkelte af de unge fra Realskolen at høre lidt nærmere om, saa jeg skal derfor søge at give en kort Oversigt over det Kompleks af forskellige Examineringer og Prøver, som i Dag, hvis man som sagt ligger i den pointmæssigt bedste Trediedel, skaffer een Adgang til Tandlægestudiet.

Øverst paa Listen staar Studentereksamen efter den matematisk-naturvidenskabelige Linie, en Foreksamen, som jo i de fleste Tilfælde af Viderestudium viser sig at være mest praktisk, og som altsaa ogsaa her, kun suppleret af en Latinprøve, skaffer Adgang. For de sproglige Studentereksaminers vedkommende kræves en ekstra Adgangseksamen, som ogsaa kræves af Folk med en Uddannelse af nedennævnte Kategorier:

1. Den almindelige Forberedelseseksamen (R. R.) med Engelsk, Tysk og Fransk, bestaaet med mindst 80 Points og med ikke under „godt“ i dansk Stil. (Er der ikke kommet nye Beregningsskalaer for Præliminæreksamen, Redaktør?) — jo, der skal lægges 105 til de 80.

2. Realeksamen eller den dermed ligestillede Pigeskoleeksamen med Engelsk, Tysk, Fransk, praktisk Regning og Matematik, bestaaet med en Middelkarakter af mindst „godt“ og ikke under „godt“ i dansk Stil.

3. Den afsluttende Eksamen for Lærere og Lærerinder i Folkeskolen med Tillægsprøve i Fransk samt i det af Fagene Tysk eller Engelsk, der ikke har været obligatorisk Fag for den paagældende ved Lærereksamen.

De her tre nævnte Examensarter suppleres med Adgangseksamenen, som omfatter følgende Fag: Matematik, Fysik, Kemi, Biologi og Fysiologi. — Examenskravene i disse Fag er de samme som ved Studentereksamen for Privatister af den matematisk-naturvidenskabelige Retning med fuldt Pensum, dertil kommer en mindre Latinprøve. Den her omtalte Adgangseksamen afholdes i Sommerterminen af en særlig Examenskommission, der ogsaa stiller de skriftlige Opgaver. Da der ikke kræves nogen Dimissor, kan man selv indstille sig til Prøven. Visse andre Examineringer i Forbindelse med Præliminæreksamen eller Realeksamen giver Ansøgningsberettigelse, nemlig:

1. Eksamen for Maskin- eller Elektrokonstruktører, „saaledes som disse Examineringer tages ved „Det tekniske Selskabs Skoler“ i København eller ved Odense Maskinteknikum eller Aarhus Elektroteknikum.“

2. Den udvidede Eksamen for Bygningskonstruktører, taget ved Husbygningsteknikum i København eller ved Bygningsteknikum i Horsens.

3. Adgangsprøven til Officerssskolens Officersklasses ældste Afdeling (jfr. Plan af 14. Februar 1934) eller Overgangsprøven ved Søofficerssskolen (iflg. Plan af Sept. 1938).

Til disse tre her nævnte Examensgrupper kræves yderligere en Prøve i Biologi og Fysiologi plus Latinprøve.

Hermed er alle Optagelsesmulighederne nævnt.

De udvalgte, der herefter begynder paa Studiet, gaar ind til en lærerig

og interessant Tid, vel den bedste Tid i deres Liv, og dog vil mange sige under Opholdet paa Tandlægehøjskolen: „Det var svært at komme ind, men det lader til at være sværere at komme ud paa en anstændig Maade.“ I en Aarrække har der været en nogenlunde fast Dumpeprocent paa ca. 20. Studiet tager sin Mand helt, hvis det skal afsluttes paa de fire Aar, Undervisningen normalt skal vare.

Man begynder Kl. 8 Morgen med Forelæsninger og kliniske Demonstrationer, hvorefter det gaar Slag i Slag til Kl. 4—5 Eftermiddag, og efter den Tid skal man passe sine Manuduktioner, en god Del af Aftenen gaar med at læse de mange Tusind Sider Stof, man gerne skulde blive meget fortrolig med. Fagene er — taget i kronologisk Orden: Kemi og Materialelære. Fysiologi, normal Anatomi med Histologi, alm. Patalogi, intern Medicin, alm. Kirurgi, speciel Kirurgi, Radiologi, Farmakologi, propædeutisk Undervisning i Tandlægefag, Tandfyldningslære med Tandfyldningsklinik, Protheselære med Klinik og Ortodonti (Tandregulering) med Klinik. Der er nok at tage fat paa, og mange vil synes, at det da maa være overflødigt med mange af de mærkelige Fag, der skal tilegnes for at blive kapabel til at behandle Folks Tænder, men man maa huske paa, at Tandlægevidenskaben er en integrerende Del af Lægevidenskaben som Helhed, der arbejdes stadig Haand i Haand med Lægerne; Tænder, Kæber og Mundhule er jo i den Grad Indgangsporte til hele den menneskelige Organisme, og Sygdomme og Lidelser dér vil uhyre let forplante sig videre til mere ømtaalelige Organer, dels ad Mavetarmkanalen og dels ad Blodvejen, saa man forstaar sikkert, at Tandlægens Arbejde har et langt videre Perspektiv end dette ene: at holde Tyggemekanismen i Orden, og derfor maa man tilegne sig et Overskud af Viden om og en Forstaaelse af alle Organers Bygning, Funktion og Samarbejde. Mange farlige Lidelser konstateres først i Mundhulen, og derfor vil den opmærksomme Tandlæge ofte kunne gøre sine Patienter uhyre Tjenester ved at erkende saadanne Lidelser paa et meget tidligt Tidspunkt og derigennem sørge for, at Patienten kommer under rationel Behandling paa et tidligt og for Helbredelsen gunstigt Tidspunkt. Man forstaar derfor ikke, at Myndighederne fortsat tolererer, at en stor Del Mennesker lader de saakaldte Tandteknikere administrere deres Mundforhold, bestemme paa hvilket Tidspunkt og i hvilket Antal Folk skal lade deres Tænder fjerne, for at faa indsat den for Teknikeren mest bekvemme Prothese. Teknikerens Plads er i Tandlægens Laboratorium, hvor hans tekniske Færdigheder kan komme til Udfoldelse, ikke paa Klinikken, hvortil han overhovedet ingen Uddannelse har, og den Smule klinisk Erfaring, han maaske kan erhverve sig, staar under ingen Omstændigheder Maal med det Koncentrat af Viden og Erfaringer fra Verdens største Forskere og Klinikere, som findes nedfældet i den Undervisning, der meddeles paa Statens eget Institut. Gang paa Gang har Sundhedsautoriteterne overfor Rigsdagen foreslaaet Tandteknikernes Praktiseren forbudt, men Forslaget er altid blevet afvist med, at Teknikernes Virksomhed øvede en prisregulerende Indflydelse! Folkesundhed billigst muligt og paa Afbetaling!! I adskillige europæiske Lande er Begrebet praktiserende Tandtekniker forlængst afskaffet. Med Tiden vil det ogsaa ske her, selv om der maaske endnu er lang Vej tilbage.

Efter at have taget den afsluttende Examen fra Tandlægehøjskolen

gaar de fleste som cand. odont'er over til Aftjeningen af de to Aars obligatoriske Assistenttjeneste — en Art Turnustjeneste som Lægernes. Man skal nu se og lære Arbejdet i den daglige Praxis og have udnyttet og tilpasset al den Teori, man er blevet fyldt med. Det gælder om for den unge nybagte Tandlæge at finde sig en Chef, der forstaar at lade denne Gliden over fra Uddannelsesaarene, hvor den Tid, Arbejdet tager, ikke spiller nogen større Rolle, til Klinikken, hvor Tiden har stor Betydning, foregaa saa lempeligt som muligt. Idealerne skulde jo ogsaa gerne bevarer, Rutinen kommer jo ikke med det samme. Det første Aars Tid som Assistent maa man have den ældre Erfaring at støtte sig til ogsaa i den individuelle Behandling. Det kan altid tilraades at fungere som Assistent i betydelig længere Tid end netop i de obligatoriske to Aar; der skal alligevel en Del økonomisk og aandelig Ballast til den Kraftanstrengelse, Begyndelsen af egen selvstændig Praksis er. I den første vanskelige Tid forundres man hver Gang, en ny Patient indfinder sig, og der er ingen Grænser for de Anstrengelser, man vil gøre sig, og man vil helst gøre det hele gratis. Søvnløse Nætter kan Tanken om, hvordan Patientten nu befinder sig, efter at man har gjort dette eller hint, koste, men efterhaanden, som man faar sin Dag besat, og Skuden syntes at have faaet dybt Vand under Kølen, ophører de dybe Reflektioner, og man glider ind i det solide Borgerskab, der varetager sin daglige Opgave for Samfundet.

Den gyldne Regel om 8 Timers Arbejde, 8 Timers Fritid og 8 Timers Søvn gælder for de færreste Tandlæger; Arbejdsdagen bliver oftest en hel Del længere, derimod gælder en anden Regel, nemlig at nogle har saa lidt at bestille, at de ikke har Raad til at spise sig mætte, Resten er saa stærkt beskæftiget, at de ikke har Tid til at spise, medens et Faatal af Livskunstnere kan balancere ad den gyldne Middelvej. En stærkt udbredt Misforstaaelse er det, at Tandlægerne tjener Guld og grønne Skove. Provenuet ligger paa det ret jævne, hvad man selv kan overbevise sig om ved at se Skattedepartementets Indtægsstatistikker, og der er ikke nogen, der tager sig af en i ens høje Alderdom. Hvis man tror, at man bliver Velhaver som Tandlæge, skal man ikke søge ind paa Tandlægehøjskolen. Dette var altid nogle af de første Ord, nys afdøde Rektor, Professor E. Budtz-Jørgensen, udtalte i sin Velkomsttale til de nye studerende hvert Aar. Tandlægegegningen kræver en god Fysik af sine Udøvere, der er ikke saa faa Lidelser, ligefrem Erhvervssygdom, der lurar paa de mindre godt rustede, og man maa ogsaa betænke den Risiko for Smitte af al mulig Art, man udsættes for ved saa længe ad Gangen at staa bøjet over Patienter. Saa er man skrøbelig, bør man indse dette i Tide og vælge sig en anden Levevej. Er man derimod rask og frisk og begavet med et godt, helst slidstærkt, Humør og har den selvfølgelige Lyst og Kærlighed til sin Gerning, er der vel faa Fag, der i den Grad bringer sin Udøver Tilfredshed og Glæde; selve Opgaven: at hjælpe sine lidende Medmenesker, er jo skøn, og selv om disse jo desværre ofte først kommer til Behandling, naar de har ræsonneret, at nu er Tandlægen blevet det mindste af de to Onder — det andet altsaa Pinen, — er det dejligt at se, hvordan de befriede for Smerterne kan forlade Klinikken igen. Daglig ser man medtagne Munde, af og til saa slemme, at vi i den faglige Jargon taler om afbrændte Negerlandsbyer, og oftest restaureres Tænderne, saa først og fremmest Smerterne forsvinder, og den gode Funktion og det til-

talende Udseende vender tilbage. Nødigt griber man til Tangen, det er dog et Lem, der amputeres, naar en Tand forsvinder.

Krigen, vi lige har faaet afsluttet, bragte ogsaa her paa dette Felt en vis Stagnation. Tidligere tog en Del danske Tandlæger længere eller kortere Studieophold paa udenlandske Universitetsklinikker for at supplere deres Uddannelse med et Speciale eller faa et Overblik over Tandlægekunstens Stilling ude.

Nu knyttes Forbindelserne atter, og det frugtbringende og internationale Samarbejde bærer Udviklingen videre med stærke Skridt. Erfaringer udveksles, og nye Impulser gives. Større og større Befolkningslag vil blive draget ind under rationel Tandpleje, og dermed vil Kravet om mere Arbejdskraft stige, saa nogen Fare for Arbejdsløshed vil ikke eksistere — i hvert Fald ikke i en overskuelig Tid; der vil blive oprettet Skoletandpleje ved samtlige Skoler, Privatskolerne iberegnet; i de mere tyndt befolkede Landsdele vil med Tiden ambulante Klinikker efter en bestemt Rute til bestemte Terminer varetage Behandlingen af Distriktets Beboere.

Allerede fra tre Aars Alderen vil Behandlingen af Børnene blive paa-begyndt, antagelig foretaget paa Skoletandklinikkerne, og den vil blive obligatorisk. Paa samtlige Hospitaler og Sygehuse vil der blive oprettet Tandklinikker for de indlagte Patienter. Begyndelsen er gjort, idet Øresundshospitalet, flere Sanatorier og Plejeanstalter allerede har faste Klinikker. Hele Udviklingen er i Støbeskeen, og det bliver interessant at være med; de unge, der kan tænke sig Tandlægegerningen som Levevej, skal ikke holde sig tilbage; de, der slipper med, tør jeg love, at de ikke vil komme til at kede sig.

Henning Christensen, Aarg. 1926

I Lighed med ovenstaaende vil der i de følgende Numre af Aarsskriftet komme Artikler om andre Erhverv, idet vi mener, det vil interessere de unge at høre om Uddannelseskravene og Mulighederne indenfor de enkelte Fag.

Red.

Muntre minder fra en mørk tid

Det var en av de første dage efter, at vi havde fået gæster på skolen. Højrøstede stemmer trængte ud fra foredragssalen. Det var en menig, som henvendte sig til en feldwebel med ordene: „Nå, så kommer vi til føreren. Hvad skal vi gøre med ham?“ „Stil ham op ad væggen,“ lød det forbløffende svar. Jeg spidsede øren og listede hen til døren. „Kan vi ikke lige så godt hænge ham her med det samme?“ „Nej, lad os endelig ikke gøre noget forhastet,“ sagde feldwebelen. Det svimlede for mig. Skulde det virkelig blive mig forundt at være vidne til en så avgørende verdenshistorisk begivenhed? Jeg bøjede mig forsigtigt ned, og så gjorde jeg noget, som jeg ellers ikke plejer — jeg kiggede gennem nøglehullet. Der stod soldaten og feldwebelen — men hvor var føreren? „Nå ja, skidt med det,“ sagde webelen. „Så lad os da bare hænge ham her.“ Soldaten klappede hælene sammen, svarede „Jawohl“ og gik over i en krog. Et øjeblik efter kom han tilbage — med et vældigt portræt af føreren. At jeg blev skuffet er et mildt udtryk. Og mange av soldaterne vilde sikkert have følt det på samme måde. De var absolut ikke begejstrede for systemet (adskillige av dem var tvangsudskrevne polakker og elsass'ere).

En kold morgen drøftede jeg de vidtgaaende tyske tilbagetrækninger på østfronten med en af disse soldater. „Forklaringen er i og for sig såre simpel“, sagde han. „Det var v. Bock, der en dag skrev til Hitler, at hans arme tropper på østfronten knågfros i den strenge russiske vinter. Det gik selvfølgelig vor kære fører til hjertet, så han telegraferede omgaaende tilbage: „Lad dem tage vest på.“ „Hvad har det med tilbagetrækning at gøre,“ spurgte jeg en kende desorienteret. „De tog ham på Ordet!“ grinede elsass'eren.

Det var forøvrigt den samme gut, som jeg en dag overraskede i at sidde og læse i ugeskriftet „Das Reich“. Jeg så på ham med bedrøvede øjne og spurgte ham mildt bebrejdende, hvordan han kunde få sig selv til at læse sådan et blad. Han så lidt forlegen på mig, så pegede han på den højre spalte på forsiden og sagde: „Vi har så få virkelig store humorister i Tyskland. Derfor kan jeg ikke få mig selv til at give avkald på at læse den nye Goebbels-roman hver uge!“

* * *

En 14-15 års dreng, som så meget utilpas ud i sin lappede og alt for store uniform vakte en dag munterhed i hele Ryom. Han trak diskret forskellige av byens borgere til side og spurgte ivrigt, om de ikke kendte en sabotør, de vilde angive. Han længtes sådan efter at komme hjem, og hvis han fangede en sabotør, saa kunde han få fjorten dages orlov! Oppe i Norge havde han været lige ved at have held med sig en dag. Han stod i en lille havneby vagt ved en krydser, som natten i forvejen var blevet sænket ved sabotage. Her havde han bemærket et cyklebud, der viste det sunkne skib en mistænkelig opmærksomhed. Han arresterede ham og førte ham til den tyske krigsret. Men cyklebudet benægtede hårdnakket, at han var sabotør. Han påstod sig pure frifundet, for han havde ikke den ringeste forstand paa skibe. Dommeren så vantro på ham og sagde ironisk: „Ja, ja, De må da i hvert fald kende forskel på en krydser og en undervandsbåd.“ „Ja, det troede jeg i hvert fald selv,“ svarede cyklebudet. „Men jeg er ikke så sikker på det længere. Indtil i går troede jeg nemlig, at det var en krydser, der laa nede i havnen. Men nu har jeg til min overraskelse fundet ud av, at det i virkeligheden er en undervandsbåd!“

*

*

*

Som det vel efterhånden er almindelig kendt, blev egnen heromkring hjemsogt af alle slags mærkelige individer, som lokkedes til af de klingende pengeposer på flyvepladsen ved Tirstrup. Forhutlede og tidligere subsistensløse individer skaffede sig her en ublu indtægt — og (som de fleste pralede med) forøgede den væsentligt ved at snyde tyskerne. Et ganske muntert eksempel på dette fik jeg ved en samtale med en mand på henved de 70, som jeg en dag kom til at sidde overfor i toget. Vi kendte hinanden av udseende. Jeg vidste, at han var aldersrentenyder i Århus, og spurgte ham, hvad der lokkede ham så langt bort fra hjemmet. „He, he,“ smålo han. „Jo, jeg arbejder på flyvepladsen.“ „På flyvepladsen“ svarede jeg vantrø. „Hvad laver De dog der?“ „Jo, he he, jeg får 135 kroner om ugen for at rette bøjede søm.“ „Bøjede søm! Jeg troede virkelig ikke, tyskerne kunde bruge gamle søm.“ „Det tror jeg heller ikke, de kan,“ sagde han med et glimt i øjet. Han tog en stor mappe frem og åbnede den: „Derfor tager jeg dem også med hjem i tasken og sælger dem i Århus!!“

Bent Andersen

Sommermødet 1945

Søndag den 22. Juli afholdt Elevforeningen sit traditionelle Sommermøde. Trods manglende Toggang og tyndslidte Cykledæk var der god Tilslutning til Mødet af Skolens gamle Elever og Venner fra fjern og nær.

Første Del af Mødet skulde foregaa i det frie; men da Mødedeltagerne ved 14,30 Tiden havde samlet sig i Skolens smukke Teateranlæg oppe paa Bakken, og da Flaget var blevet ført ind, og man havde sunget „Der er ingenting, der maner,“ begyndte det at regne. Vejr-guderne var gramme i Hu og lod sig ikke formilde, saa man maatte fortrække til Skolens Foredragssal, hvor derpaa Professor Dr. phil. P. Skautrup fra Aarhus var Dagens første Taler. Udfra Biskop Thomas av Strängnäs' mere end 400 Aar gamle Frihedssang „Frihet är det bästa ting“ belyste Taleren, hvorledes Frihed kun kan føre til noget godt, naar den sættes i Forbindelse med Ordet Ansvar.

Efter Talen var der Koncert af Spejderorkestret fra Hornslet, der spillede flere udmærkede Melodier, hvoriblandt „Frihedssangen“ (den nye) og nogle af Skolens egne Sange.

Derpaa fulgte Dagens Hovedbegivenhed: Afsløringen af den faldne Frihedskæmper Orla Andersens Billede. Skolebestyrer Munch holdt Afsløringstalen, en Mindetale over sin gamle Elev, og sagde, at Orla Andersen var en Mand, der ikke kunde gaa paa Akkord med Uretten. Derfor gik han med i Kampen mod tysk Terror og Vold. Han blev taget af Tyskerne og maatte lide Døden for deres Haand; men selv i Døden havde han sin Kærlighed til Danmark og sin lyse Tro paa Danmarks Fremtid i Behold. Orla Andersen var kun een blandt mange; men hans Indsats og hans Død var et Eksempel for andre, og med en Ungdom af Orla Andersens Slags kan vort Fædreland ikke være ilde faren, og derfor skulde nu Orlas Billede hænge paa Skolens Æresvæg.

Efter Talen hædrede Tilhørerne staaende hans Minde, medens hans gamle Spejderkammerater spillede en dæmpet Sørgemarch.

Derpaa takkede afdødes Moder i faa, men gribende Ord for den Ære, der fra Skolens Side var vist hendes Søn.

Efter en Pause foregik Resten paa Hotellet, hvor der var Fællesspisning. Efter denne holdt Skoleinspektør Janus Bak en Tale, hvori han fremdrog baade lyse og mørke Minder fra sin Deltagelse i Frihedskampen. Endvidere talte Skolebestyreren for Lektor Niels Aage Foged, som tog Eksamen her fra Skolen for 25 Aar siden.

Endelig talte Inspektør Bak igen, denne Gang for Skolen og dens ældre Lærere.

Derefter var der Dans og Kaffeboard, ved hvilket Lærer Bent Andersen opførte en lille fransk Sketch: „Eduard og Kunigunde,“ som gjorde stor Lykke — og efter en Sang endte saa den begivenhedsrige Dag.

Anton Eriksen

En Dag i 9. Klasse 1932

(Slutningssangen i Genboerne)

Naar Skolens Mure Klokken ca. 9
forgyldes skønt af Morgensolen,
saa bli'r der Færdsel paa vor Skolesti
af Folk, der styrter ind mod Skolen.
Som første Mand ankommer Jørgen Scheel,
han tager fat paa Dagens første Del,
 gaar lidt omkring
 opsamler Ting
og vandrer derpaa ud paa Vejen.

En Cyklerytter med mærkværdig Hast
ilfærdigt ind i Gaarden jager.
Kasketten sidder godt mod Næsen fast,
for saadan Otto det behager.
Snart staar han roligt midt i Skolens Dør
og si'er til alle og med Fasthed: „Tør
 dit Fodtøj af,
 Tak skal du ha'.
Saa kan du godt gaa ind med Tasken.“

Nu lægger Gerrildtoget af sin Fragt
fra Tornled, Ørum Stad m. m.
Hvis Thea ej har Linne med sig bragt,
saa maa med Else hun spadserere.
Med Anna Lise de paa Bakken gaar,
maaske de sig et Parti Tennis faar,
 med Lisbeth, ja,
 saafremt de da
kan finde Skolens Tennisbolde.

Ind ruller Randersbanens muntre Tog,
for muntre, — her nævnes ej Navne.
Poul bringer med sin nye Glosebog,
den vil han meget nødig savne.
Niels Andersen gaar straks til sit Anneks.
B. T. — naturam forca pellas eks, —
i Drømme ser
Taager med mer.
Er det saa sært, at han maa smile.

Det myldrer. Nu har vi de sidste snart.
Saa ringer Klokken. Vi begynder.
Paa Skolens Sportsplads Dagen faar sin Start.
Den Time hele Klassen ynder.
Man her præsterer en prisværdig Flid
og kan sin Lektie flot til hver en Tid.
Højred man staar
i Skolens Gaard,
naar Kampens Rasen er til Ende.

Den næste Time viser Matheds Ro.
Man ser paa Tegn og Tal — og hviler.
— De Tal, som har i Verners Kladde Bo,
af dem en enkelt, . . just ej smiler. —
Men er end Logaritmens Byrde tung,
saa er dog Dagen endnu lys og ung.
Godt alt kan gaa.
6 kan man faa, —
man skal kun være halvvejs heldig.

Har man saa regnet og bevist sig træt,
man kan ved Tolvsang sig foryng.
Ved Vindvet *kan* man staa aldeles Ret;
og har man Lyst, saa kan man synge.
Saa kommer Frikvarteret, — alles Fryd.
Paa Gangen høres ej den mindste Lyd.
Her gaar imens,
Herluf og Jens.
De højtbedroede Hushovmestre.

Der inspireres. — Ved Depotet een
Forvalter Fynboes Skab betragter.
I G. H. Tavlen er aldeles ren.
Sit Kald øjensynligt Orla magter.
I Samlingen snart Inspektionen staar
hos Konservator Robert. Bort den gaar,
meget den ser,
hører lidt mer,
indtil omsider Klokken ringer.

Thi Tiden passes. — Skolen har sin Duks.
 For Timers Længde Ejgil raader.
 I Klassen sætter man sig næsten fluks
 og tager fat paa nye Gaader.
 Helt ene Edith sidder. Musse har
 en Plads, — saa munter, hyggelig og rar.
 Munter, — javel.
 Spørg Lisbeth selv,
 spørg Søster med, — spørg ogsaa Eva.

Der sker saa meget, medens Timer gaa,
 saa sære Spørgsmaal kan der falde.
 Dybsindigt Børge spekulerer paa,
 om der er Mening i dem alle.
 Til Signe: Naar fik man Konventet endt.
 Til Klara: Hvem har hvad til hvilke sendt.
 Jens Julius
 skal paa en Studs
 bestemme Karakteristikken.

Det ringer. Klokkens Klang er kær og kendt,
 og Tiden *skal* jo Duksen passe.
 Forbi er Timen nu, og Dagen endt.
 Hjem rejser Skolens ældste Klasse.
 Men med paa Vejen skal i Dag den ha'
 en Tak fra Skolen for hver Skoledag,
 for svunden Tid,
 for stadig Flid,
 for mange, mange skønne Timer.

Skolens Dagbog

²²/₅ 45 Mundtlig Eksamen begynder.

²²/₆ Fru Munch Censor i Silkeborg.

²³/₆ Skolens Aarsafslutning. En smuk Fest. Følgende Forældre talte: Bankdirektør Nielsen, Kolind, Sogneraadsformand, Lærer Meller, Dagstrup, Direktør la Cour, Pindstrup. — Endvidere talte Folmer Meller. 9. Kl.

Direktør la Cour overrakte Skolen en Gave til dens Udsmykning.

²⁵/₆ Fru Munch Censor i Aarhus.

²⁷/₆ Fru Munch Censor i Rønde.

²⁸/₇ Elevforeningens Sommerfest.

¹⁴/₈ Skoleaaret begynder med 287 Elever. — Der nedlagdes Blomster ved Mindestenen.

¹⁸/₈ Besøg af Skolens Censor i Engelsk, Kommunalærer Hansen, Aarhus, der besøgte Skolen og i sidste Time holdt Foredrag og viste meget smukke Lysbilleder.

³¹/₈ Skolen faar et Solur, en Gave fra Direktør la Cour, Pindstrup. Uret opstilles ved Indgangen til Stadion.

¹⁴/₉ Skolen faar et Fuglebad, der opstilles i vestre Ende af Skolegaarden. Ogsaa en Gave fra samme Giver.

¹⁵/₉ Skolen sender et Fodboldhold til Trustrup Realskole. Trustrup vandt 2--0.

²²/₉ Besøg af 3 Sportshold fra Allingaabro Realskole. Sportsholdene var:

1. Et Drengehold til Haandbold
2. Et Pigehold til Haandbold
3. Et Drengehold til Fodbold

Vi vandt alle tre Kampe. — Dommere var Inspektør Lauritsen, Allingaabro og Realskolelærer Thorup Pedersen, her.

²/₁₀ Kommunalæernerne har Kursus paa Skolen under Ledelse af Amtsskolekonsulent Stegger Nielsen.

⁸/₁₀ Skolebestyrer Axel Munch vilde i Dag have fyldt 60 Aar. Han blev mindet ved Tølvsang, og 9. Kl. og Skolen nedlagde Blomster ved Mindestenen.

⁹/₁₀ cand. mag. Langballe holdt Foredrag med Lysbilleder. Det var glimrende.

¹³/₁₀ Oktoberferie.

²⁷/₁₀ Inspektør Dynesen holdt Foredrag om Atomer og Atombomben. S. E. Sørensen mindedes ved Tølvsang.

Fra Skoleaarets Begyndelse er nyansat Lærerinde Frk. Christensen i Stedet for Gudrun Steffensen, der har faaet Stilling i Aarhus.

NYE MEDLEMMER

Bent Andersen, Lærer, Ryomgaard Realskole.
Herman Nielsen, Kontorchef, Søndergaardsvej 26, København, Søborg.
Orla Bach, Koloniallærling, Ryomgaard.
Poul la Cour Christensen, Pindstrup.
Svend Erik Christensen, Mørke.
Lis la Cour, Korinth Pigespejderskole.
Margit Eskildsen, Kontorelev, Ryomgaard Jernbanestation.
Gunnar Dalsgaard Hansen, Hedegaardsskole, Tranehuse.
Hans Hansen, Stenbergholt pr. Auning.
Tofte Hansen, Mørke.
Viggo Precht Hansen, Hemmed Skole, Glæsborg.
Gunver Roland Jensen, Elholt Skole, Ryomgaard.
Annegrethe Bæk Karlson, Løvenholm, Nimtofte.
Bent Erik Larsen, Sorø Akademi, Sorø.
Jytte Larsen, Mørke.
Folmer Meller, Dagstrup pr. Mørke.
Curt Hallager Nielsen, Kontorelev, Ø. K., København.
Poul Nielsen, Kontorelev, Ø. K., København.
Gertrud H. Nielsen, Kolind.
Svend Aage Nielsen, Bugtrup pr. Kolind.
Inger Høeg Pedersen, Kontorelev, Nordby, Ryomgaard.
Else Rasmussen, Jægersbo, Ryomgaard.
Tove Rasmussen, Tranehuse.
Erland Skovbjerg, Nimtofte.
Bent Erik Solgaard, Solgaard, Mørke.
Ingrid Johansen, Skovgaardsgade 8, Aarhus.
Karl A. Meinecke-Madsen, Repræsentant, Aabakkevej 19, København F.
Foreningen har 402 Medlemmer.

PERSONALIA

Følgende har i Aarets Løb indgaaet Ægteskab:

Gerhardt Bach, Ryomgaard.
Bitten la Cour og stud. polyt. Jens Thomsen, København.
Else Jacobsen og Journalist Johs. Abildgaard Jacobsen, Aalborg.
Svend Erik Jacobsen, Typograf, Kolind.
Else Munch Sørensen og Ove Larsen, Ryomgaard.

Børge Nissen, stud. jur.
Karen Margrethe Ringsholt, København.
Kirsten Ringsholt, Auning.

Jens Foged, Hammerum, er blevet valgt til Folketinget.
Christian Kjeldsen er udnævnt til Overlærer i Nibe.
Kristian Vester-Petersen er blevet Landsretssagfører.

Oplysninger til Personalia modtages gerne.

GAVER

I det forløbne Aar har Foreningen modtaget følgende Gaver:

Fru Gerda Madsen, Kolind, Bogpræmie. — Tandlæge Henning Christensen, København, 10 Kr. — Lærer Meller, Dagstrup, 75 Kr. til Præmier. — 5 anonyme Givere Kr. 229,60. — Kemigraf O. Frikke, de fleste Klichèer i dette Skrift.

Vi beder Giverne modtage vor bedste Tak.

LEGATER OG PRÆMIER

I sidste Skoleaar uddelte Elevforeningen følgende Legater og Præmier:

Friplads og Boglegat:	Inger Hansen, Koed.
Mindelegatet, 50 Kr.:	Tove Rasmussen.
Præmie 50 Kr.:	Poul la Cour Christensen.
2 Præmier à 25 Kr.:	Gunnar Dahlsgaard-Hansen.
	Jytte Larsen.
2 Embedspræmier à 10 Kr.:	Poul la Cour Christensen.
	Gunnar Dahlsgaard-Hansen.
5 Bogpræmier:	Folmer Meller.
	Ida Schneider Hansen.
	Gerda Sodemann.
	Finn Thruue.
	Kirsten Nielsen.

Julefest 2. Juledag Kl. 15

PROGRAM:

- Kl. 15,00: Generalforsamling paa Skolen.
- Kl. 16,45: Fællesspisning paa Hotellet.
- Kl. 17,45: Aarets Julekomedie opført af 9. Klasse.
- Kl. 18,30: Forskellig Underholdning.
- Kl. 19,15: Kaffe.
- Kl. 20,00: Festen sluttet.

Man bedes indtrængende melde sig til Søster Boysen eller Søren Vester-Petersen senest d. 22., hvis man ønsker at deltage i Fællesspisningen.

BESTYRELSEN

Generalforsamling d. 26.-12. Kl. 15 paa Skolen

1. Beretning	4. Festerne
2. Regnskab	5. Aarskriftet
3. Valg	6. Eventuelt

BESTYRELSEN

REGNSKAB 1945 FOR RYOMGAARD REALSKOLES ELEVFORENING

INDTÆGT			
Indgaaet Kontingent og Porto	975	95	
Støttefonden	89	60	
Skolebestyrer Axel Munchs Mindelegat	50	00	
Gaver	225	00	
Salg af Festeegn ved Sommerfesten	138	82	
Renter: Bankkonto	1	96	
Girokonto	2	27	4 23

1 483 60

0

1 483 60

Overskud at fremføre til næste Aar 68 82

UDGIFT			
Overført Underskud fra forrige Aar	7	88	
Uddelt Axel Munchs Mindelegat	50	00	
Uddelt i Præmier i Skolens 9. Klasse	150	00	
Kransenedlægning	12	00	
Sommerfesten: Prof. Skautrup, Aarhus	75	00	
Spejderork. Fortæring. 19 Pers.	97	10	
Festeegn og Bordpynt	22	00	194 10
Tryksager m. v.: Aarsskriftet	517	00	
Sommerbladet	140	00	
Klichèer	62	00	
Konvolutter, Tryksager m. v.	84	55	803 55
Porto			128 70
Annoncer: Grenaa Folketidende	8	15	
Landbobladet	11	95	
Kolind Avis	12	95	33 05
Repræsentation	35	50	
			1 414 78
Overskud	68	82	
			1 483 60

Revideret og godkendt.

Lin a a, den 20. November 1945,

Jens Jacobsen.

Viborg, den 24. November 1945.

K. Vester-Petersen